

SAMRÅDSREDOGÖRELSE

2017-06-09

Dnr MSN 2016/320

Projekt 9263

Standardförfarande

Miljö- och stadsbyggnadsnämnden

SAMRÅDSREDOGÖRELSE

Detaljplan för förskolan Nya Kristallen, del av Sicklaön I 34:I, Griffelvägen på Sicklaön, Nacka kommun

Sammanfattning

Syftet med detaljplanen är att möjliggöra uppförandet av en förskola med 10 avdelningar (cirka 200 barn). Åtta av avdelningarna ersätter den befintliga förskolan Kristallen vid Värmdövägen som enligt detaljplaneprogrammet för centrala Nacka ska planeras för ny bebyggelse. Planområdet är beläget direkt öster om Eklidens skola och öster om planområdet ligger ett naturområde som kommer att ingå i den kommande stadsparken.

Detaljplaneområdet omfattar cirka 3300 kvadratmeter varav huvudbyggnaden får uppta högst 1250 kvadratmeter på marken (byggnadsarea) och komplementbyggnader får uppta högst 150 kvadratmeter sammanlagd byggnadsarea. Själva förskolegården omfattar cirka 1700 kvadratmeter. För att skapa en bra utomhusmiljö för barnen på förskolan kommer ytor inom stadsparken behöva iordningsställas så att de kan nyttjas av både allmänhet och av förskolan.

Planens genomförande har av kommunen inte bedömts innebära en betydande miljöpåverkan.

Under samrådet inkom främst synpunkter angående dagvatten, trafiksäkerhet och storleken på förskolegården. Länsstyrelsen framförde att kommunen till granskningen behöver visa att vattenstatusen inte försämrats av planförslaget samt att planförslaget inte äventyrar att miljö kvalitetsnormerna kan följas. Länsstyrelsen hade även synpunkter gällande planförslagets möjligheter att tillgodose barnperspektivet.

Inför granskningen har plankartan kompletterats med en bestämmelse om utformning av förskolebyggnaden. Planbeskrivningen har framförallt kompletterats utifrån den framtagna dagvattenutredningen. Planbeskrivningen har även förtydligats angående påverkan på naturmiljön och att konstnärlig utsmyckning planeras samt angående stomljud från tunnelbanan och värmeförsörjning till förskolan. I övrigt har bilder uppdaterats och mindre förtydliganden samt ändringar av redaktionell karaktär gjorts i planhandlingarna.

Planförslagets syfte och innehåll

Syftet med detaljplanen är att möjliggöra uppförandet av en förskola med 10 avdelningar (cirka 200 barn). Åtta av avdelningarna ersätter den befintliga förskolan Kristallen vid Värmdövägen som enligt detaljplaneprogrammet för centrala Nacka ska planeras för ny bebyggelse. Detaljplaneförslaget är en del i utvecklingen av Nacka stad och överensstämmer med Nackas översiktsplan och avsikterna i detaljplaneprogrammet för centrala Nacka. Planområdet är beläget direkt öster om Eklidens skola och öster om planområdet ligger ett naturområde som kommer att ingå i den kommande stadsparken.

Föreslagen byggnad är i två plan men med tillhörande takterrasser och fläktrum kommer den att uppfattas som en trevåningsbyggnad, vilket harmoniserar med Eklidens skola. Detaljplaneområdet omfattar cirka 3300 kvadratmeter varav huvudbyggnaden får uppta högst 1250 kvadratmeter på marken (byggnadsarea) och komplementbyggnader får uppta högst 150 kvadratmeter sammanlagd byggnadsarea. Själva förskolegården omfattar cirka 1700 kvadratmeter. För att skapa en bra utomhusmiljö för barnen på förskolan kommer ytor inom stadsparken behöva iordningsställas så att de kan nyttjas av både allmänhet och av förskolan.

Planens genomförande har av kommunen inte bedömts innebära en betydande miljöpåverkan.

Bakgrund

Beslut om att skicka ut förslaget på samråd fattades av planchefen på delegation den 23 mars 2017. Samrådstiden varade mellan den 28 mars 2017 och den 2 maj 2017, sammanlagt 5 veckor.

Yttranden under samråd

Följande remissinstanser har inga synpunkter på planförslaget

- Lantmäterimyndigheten i Nacka kommun
- Nacka Energi AB
- Ellevio AB
- Skanova AB

Följande remissinstanser har synpunkter på planförslaget

- Kommunstyrelsen
- Kulturnämnden
- Natur- och trafiknämnden
- Utbildningsnämnden
- Fritidsnämnden
- Länsstyrelsen
- Trafikförvaltningen
- Södertörns brandförsvarsförbund
- Nacka vatten och avfall AB
- AB Fortum Värme
- Nacka hembygdsförening
- Nacka miljövårdsråd

En privatperson instämmer i Nacka miljövårdsråds yttrande. I övrigt har inga synpunkter kommit in från privatpersoner.

Inkomna synpunkter

Synpunkter i inkomna yttranden redovisas nedan i sammanfattad och förkortad form med planenhetens kommentarer.

Inkomna synpunkter från kommunala nämnder

1. **Kommunstyrelsen** tillstyrker samrådsförslaget som är utformat i enlighet med de översiktliga planerna för Nacka stad och planprogrammet för centrala Nacka. Detaljplaneförslaget bidrar till att öka antalet förskoleplatser i centrala Nacka, vilket är ett led i att möjliggöra Nacka stad. Det är därför mycket viktigt att detaljplaneringen och uppförandet av förskolan följer tidplanen och att detaljplanen antas under 2017. Det ska finnas bra möjligheter att gå till förskolan även under byggtiden.

Kommunstyrelsen framför även att den befintliga Kristallens förskola måste finnas kvar till dess att Lillängens förskola kan tas i drift.

Kommunstyrelsen ser positivt på att planförslaget möjliggör att området för befintliga Kristallens förskola på sikt kan markanvisas och planläggas för bostadsändamål i enlighet med planprogrammet för Centrala Nacka.

Planenhetens kommentar. Synpunkterna noteras. Detaljplanen planeras antas under 2017. Trafiksäkerheten under byggtiden kommer att vara en viktig fråga att hantera i kommande projekt.

2. **Kulturnämnden** framför att vändnings- och angöringsytan samt parkeringarna till förskolan föreslås i närheten av Nacka aulas östra fönstervägg. Något som sannolikt kommer att påverka den unika akustik som idag finns i Nacka aula och som är välkänd i såväl Sverige som internationellt. Planförslaget redovisar dock endast bullerpåverkan på förskolans verksamhet. Kulturnämnden anser att det även ska göras en bullerstudie på hur trafiksituationen kommer att påverka akustiken i Nacka aula.

Kulturnämnden påtalar att det finns planer på utveckling av kulturlokaler i Nacka aula/Eklidens skola och att dessa bör kunna nyttjas dagtid av förskolebarnen och skapa möjlighet till kreativa aktiviteter inom rytmik, dans med mera. Nämnden vill att dessa aspekter tas i beaktan vid fortsatt planering av de olika fastigheterna.

Slutligen påtalar kulturnämnden att detaljplanen inte tar upp planer på konstnärlig utsmyckning. Offentliga miljöer ska vara trygga att vistas i och vara attraktivt utformade, med offentlig konst som berör och berikar. Därför anser nämnden att det är extra viktigt att estetiska och konstnärliga värden finns med från början i gestaltningen av hela bebyggelsen i enlighet med riktlinjer i Öppna konsten. Nämnden anser att en förskola kan vara en lämplig placering för konstnärlig utsmyckning som berör och berikar.

Planenhetens kommentar:

På platsen där förskolan planeras finns idag en grusplan som nyttjas som parkeringsplats. Befintlig grusyta rymmer cirka 40 parkeringsplatser. Den föreslagna detaljplanen innebär att grusytan inte längre kommer att nyttjas för parkering, istället tillkommer cirka 20 parkeringsplatser som ska användas för hämtning/lämning och personalparkering. Parkeringsplatserna föreslås ligga något närmare Nacka aula än befintlig grusyta. Platserna föreslås tidregleras under hämtning/lämningsstider men i övrigt vara möjliga att nyttjas av exempelvis besökande till idrottsplatsområdet eller Nacka aula. I och med att det redan idag finns parkeringsplatser i nära anslutning till Nacka aula bedöms inte planförslaget medföra en sådan förändring av trafiksituationen att det är motiverat att inom detaljplanearbetet för nya Kristallens förskola utreda bullersituationen för Nacka aula. I den kommande omdaning av Järlahöjden kommer det slutliga vägnätet att fastställas och även ur det perspektivet bedöms det inte vara lämpligt att utreda påverkan på aulan nu då den slutliga utformningen av kringliggande vägnät inte är fastställt. Behovet av bullerutredning för Nacka aula kommer att bedömas i kommande stadsbyggnadsprojekt för Järlahöjden.

Samarbete mellan olika verksamheter är positivt, men är inte något som regleras i detaljplaneprocessen.

Inom projektet planeras för konstnärlig utsmyckning i enlighet med riktlinjer i Öppna konsten. Planbeskrivningen har kompletterats med information om detta.

3. **Natur- och trafiknämnden** framför att den provisoriska trafiklösningen innebär att befintlig anslutningsväg mot Eklidens skola finns kvar, vilket får som konsekvens att endast en två meter bred gångväg kan tillskapas och att cykeltrafik hänvisas till körbanan. Den permanenta lösning som presenteras bygger på att inlastning till Eklidens skola flyttas och att ytan för angöring istället kan byggas om till en bredare gång- och cykelväg som kopplar ihop den framtida stadsparken med områden söder om förskolan ner mot Värmdövägen. Om inte Eklidens skola byggs om och får ett nytt läge på sin lastkaj finns en risk att den provisoriska trafiklösningen kvarstår. I så fall kan inte den planerade gång- och cykelkopplingen tillskapas, vilket är problematiskt ur ett trafiksäkerhets- och tillgänglighetsperspektiv.

Planenhetens kommentar: Inom förhållandevis snar framtid kommer hela Järlahöjden att förändras. Utgångspunkten i den omdaning är att vägnätet ska byggas om och att området ska bli väl fungerande ur ett trafiksäkerhets- och tillgänglighetsperspektiv.

4. **Utbildningsnämnden** framför att förskolans gård planeras till cirka 1700 kvadratmeter, vilket innebär 8,5 kvadratmeter per barn. Det är cirka 20 procent av den yta som Boverket rekommenderat i sina riktlinjer för barns utemiljö. Mot den bakgrunden är det av yttersta vikt att det finns en lekmiljö som är anpassad till förskolebarns behov i den stadspark som planeras i anslutning till förskolegården. Det innebär bland annat att parken måste tåla det slitage som blir vid omfattande användning av ytor. Bra lekmiljö i stadsparken kommer dessutom alla kommuninnevanare till godo. Det finns exempel i andra kommuner där parker är komplementkyta till förskolegårdar, dock har inte hänsyn tagits till detta vid

utformningen av parkerna. Det har resulterat i att parkerna ”slitits ned” på mycket kort tid.

Planenhetens kommentar. Utformningen av förskolegården studeras särskilt för att möjliggöra goda förutsättningar för lek och motorisk utveckling trots den begränsade ytan. Förskolan ligger i direkt anslutning till den planerade stadsparken. I stadsparken planeras för lekmiljöer som kan nyttjas av både förskolebarn och allmänhet. I den kommande utformningen av stadsparken kommer slitagefrågan vara en viktig fråga, liksom hur lekytorna ska utformas för att både upplevas som tillgängliga för allmänheten och samtidigt fungera för förskoleverksamheten.

5. **Fritidsnämnden** framför att det är viktigt med samordning med närliggande stadsutvecklingsprojekt i centrala Nacka så som Nacka sportcentrum och framtida placering av Nacka idrottsplats. Omfattningen av hur detaljplanen påverkar infarten till idrottsplatsen är inte fastställd än och nämnden vill påtala vikten av dialog med verksamhetsutövare och ansvariga i den fortsatta planeringen.

Nämnden vill att trafiksituationen ses över för att skapa trygghet såväl under byggtiden som på lång sikt. Området är klassificerat för allmänt ändamål med olika gång- och cykelvägar. Ökad motortrafik ses därför som negativt för närområdet som bedöms som särskilt känsligt ur riskhänsyn då många barn och ungdomar rör sig i området.

Nämnden anser även att parkeringsmöjligheter för fritidsaktiviteter i området bör planeras på ett tillfredställande sätt och att en drop-on – drop-off zon bör finnas vid infarten till Nacka idrottsplats.

Planenhetens kommentar. Samordning sker mellan förskoleprojektet och kringliggande projekt på Järlahöjden. De föreslagna parkeringsplatserna till förskolan kommer att tidsregleras under hämtnings- och lämningstider. Under övriga tider på dygnet är det positivt om platserna kan samnyttjas, exempelvis för besökare till IP. I kommande arbete för Järlahöjden kommer trafik- och parkeringsfrågorna för Järlahöjden i stort att hanteras. Trafiksäkerheten under byggtiden kommer att vara en viktig fråga att hantera i kommande projekt.

Inkomna synpunkter från myndigheter och remissinstanser

6. **Länsstyrelsen** framför nedanstående synpunkter:

Sammanfattande bedömning

Länsstyrelsen anser att planförslaget, under nu kända förhållanden, inte strider mot de intressen som Länsstyrelsen har att bevaka enligt 11 kap. 10 § PBL. Till granskningsskedet efterfrågar Länsstyrelsen en tydligare redovisning av miljökvalitetsnormerna för vatten.

Länsstyrelsen har även synpunkter gällande planförslagets möjligheter att tillgodose barnperspektivet.

Prövningsgrunder enligt 11 kap. 10 § PBL

Länsstyrelsen har, i detta skede, följande synpunkter på de områden som Länsstyrelsen har att bevaka enligt 11 kap. 10 § PBL.

Miljökvalitetnormer för vatten och dagvattenhantering

Till granskningsskedet avser kommunen att redovisa resultat från kommande dagvattenutredning. Länsstyrelsen efterfrågar en redovisning och slutsatser i granskningshandlingarna om huruvida miljökvalitetsnormerna för vatten kan följas eller ej. Kommunen behöver visa att vattenstatusen inte försämras av planförslaget samt att planförslaget inte äventyrar att miljökvalitetsnormerna kan följas.

Övriga synpunkter/frågor av betydelse för planens genomförbarhet

- **Barnperspektiv – friyta och buller**

Den planerade förskolans utegård omfattar en yta på cirka 1700 m².

Förskolan planeras för cirka 200 barn och kvadratmetern per barn blir då ungefär 8,5 m²/elev för friyta för lek. I Boverkets vägledning för planering, utformning och förvaltning av barns och ungas utemiljö¹ ges vägledning för hur stor friyta som behövs på skolgårdar. Ett rimligt mått som anges utifrån antalet barn är 40 m² för förskola.

Forskning visar även att den totala storleken på friytan helst bör överstiga 3000 m². På en gård som är mindre, oavsett antal barn, kan en barngrupp få svårt att utveckla lek och socialt samspel på ett sätt som tillgodoser deras behov. Vidare bör barn få möjlighet till lek, rekreation och pedagogisk verksamhet. Det är därför önskvärt att bullernivåer på 50 dBA ekvivalent nivå utomhus kan klaras. Boverket skriver även att målsättningen för resten av ytorna ska vara högst 55 dBA. Länsstyrelsen anser att det är positivt att kommunen har lagt in en planbestämmelse i plankartan som reglerar ljudnivåer och beskriver hur utformning och placering av förskolebyggnad och gård ska göras för att uppnå ljudnivåerna.

Kommunen ämnar lägga stor ambition på skolgårdens utformning och planområdet ligger intill ett naturområde som planeras bli en stadspark. Länsstyrelsen vill dock återigen hänvisa till Boverkets vägledning som framhåller vikten av en egen gård. En förskolegård som barnen fritt kan förfoga över kan vara avgörande i barnens lek. Om barnen är beroende av vuxna för att ta sig till lekmiljöer kan detta kraftigt dra ned på aktivitetsnivån. I utformningen av lekmiljön bör kommunen även uppmärksamma vikten av solljus men även vikten av möjlighet till skugga.

- **Naturvård**

Länsstyrelsen ser positivt på kommunens slutsatser och rekommendationer i miljöredovisningen Miljöredovisning – konsekvenser av planen (2017-03-24). Då planförslaget innebär att ett område med värdefull hållmarkstallskog exploateras bör en konsekvensanalys genomföras för att utreda planens

---

¹ <http://www.boverket.se/sv/om-boverket/publicerat-av-boverket/publikationer/2015/gor-plats-for-barn-och-unga1/>

påverkan på naturvärdena. Naturvärdesträd inom området bör om möjligt sparas och omfattas av en skyddsbestämmelse.

Planenhetens kommentar. En dagvattenutredning har tagits fram. Med de åtgärder som föreslås i dagvattenutredningen kommer möjligheten att klara miljökvalitetsnormerna inte att påverkas av planförslaget och vattenstatusen i närliggande sjöar kommer inte att försämrats. Planbeskrivningen och miljöredovisningen har kompletterats utifrån dagvattenutredningen.

Utformningen av förskolegården studeras särskilt för att möjliggöra goda förutsättningar för lek och motorisk utveckling trots den begränsade ytan. Förskolan ligger i direkt anslutning till den planerade stadsparken. I stadsparken planeras för lekmiljöer som kan nyttjas av både förskolebarn och allmänhet. I den kommande utformningen av stadsparken kommer slitagefrågan vara en viktig fråga, liksom hur lekytorna ska utformas för att både upplevas som tillgängliga för allmänheten och samtidigt fungera för förskoleverksamheten. Även behov av sol och skugga kommer att studeras vidare både för förskolegården och mer generellt i stadsparken.

De två naturvärdesträd som finns i planområdet har mätts in. Inget av träden har bedömts möjliga att bevara på den lilla förskoletomten av anläggningstekniska skäl och förändrade markförutsättningar för träden. Båda tallarna kommer dessutom att stå alldeles intill planerade lekmiljöer med stor risk för fara om träd eller grenar skulle falla ner. Nedtagna naturvärdesträd föreslås läggas i hållmarkstallskogen öster om planområdet. Planbeskrivningen och miljöredovisningen har förtydligats med beskrivning av hur naturvärdena i området påverkas.

7. **Trafikförvaltningen** framför att förskolans placering till en början förmodligen inte kommer att skapa särskilt goda förutsättningar för att välja ett kollektivt färdssätt men att förutsättningarna kommer förändras när fler bostäder tillkommer i närområdet.

Den planerade tunnelbanan ligger i direkt anslutning till södra delen av detaljplaneområdet (under mark). Utbyggnaden med tillhörande etableringsytor kommer inte att vara förlagd inom detaljplaneområdet och står inte i konflikt med detaljplanebestämmelser.

Byggstarten för utbyggnaden av tunnelbanan är planerad till 2018/2019 och kommer pågå 7-8 år. Innan dess kommer förberedande arbeten att ske.

Utbyggnaden av tunnelbanan kommer att innebära störningar i form av buller och vibrationer från borrhning och sprängning av tunnlar. Det är av stor vikt att informationsutbyte och samordning sker mellan projekten under byggtiden. Transporter behöver också samordnas om utbyggnad sker samtidigt. Samordningen omfattar också en eventuell påverkan på omgivningen till följd av grundvattenförändringar och behövliga skyddsåtgärder i samband med respektive byggnation.

Förvaltningen önskar ett förtydligande i detaljplanens planbeskrivning, sid 12, rubrik buller: att Stockholms läns landsting kommer att vidta åtgärder för att stömljud inte ska överskrida riktvärdena på 30 dB(A) *slow under driftskedet*.

Planenhetens kommentar. Synpunkterna noteras. Nacka kommun instämmer i att samordning mellan tunnelbaneprojektet och kommunens stadsbyggnadsprojekt är viktig. Planbeskrivningen har förtydligats avseende stömljud i enlighet med synpunkten från trafikförvaltningen.

8. **Nacka vatten och avfall AB** framför att beskrivning av hur dagvatten ska hanteras saknas samt att ytor för fördröjning och rening saknas. Området är högt beläget och tryckstegring inom fastigheten kan komma att behövas. Nacka vatten och avfall AB garanterar inte tryck och flöde för sprinkleranläggning. Volym och yta för vattenmagasin kan därför komma att behövas.

Angående avfallsfrågor framförs att avfallsutrymmet och behållare ska dimensioneras för hämtning högst en gång i veckan samt grundas på antal barn och uppkomna avfallsvolymer. Övriga avfallsslag, till exempel förpackningsavfall och wellpapp ska sorteras ut. Källsortering är ur ett pedagogiskt perspektiv extra viktigt på förskolor.

Utrymme för avfallshantering ska utformas enligt Handbok för avfallsutrymmen. Platsen för sophämtning är i förslaget till detaljplan välplacerat med närhet till köket. Det viktigaste vid val av placering och utformning av plats för hämtning av avfall är att den avskiljs från barns naturliga skolvägar och skolgård. Detta har säkerställts i den genomförda trafikutredningen.

Om förskolan ska inrymma ett tillagningskök bör det utredas om systemet matavfallsskvarn kan användas. Ett sådant system innebär en högre investering men ger en smidig hantering av matavfallet med betydligt färre transporter. Tillagningskök kräver även fettavskiljare.

Planenhetens kommentar. Synpunkterna noteras. En dagvattenutredning har tagits fram. Med de åtgärder som föreslås i dagvattenutredningen kommer möjligheten att klara miljökvalitetsnormerna inte att påverkas av planförslaget och vattenstatusen i närliggande sjöar kommer inte att försämrats. Planbeskrivningen och miljöredovisningen har kompletterats utifrån dagvattenutredningens slutsatser.

Om sprinklersystem blir aktuellt kommer förutsättningarna för det att studeras vidare. Avfall och källsortering planeras ske i enlighet med Nacka vatten och avfall AB:s synpunkter. Detta regleras dock inte i detaljplanen. Inte heller matavfallsskvarn och fettavskiljare är frågor som regleras i detaljplanen utan frågeställningarna studeras vidare i projekteringen.

9. **Södertörns brandförsvarsförbund** meddelar att enligt Länsstyrelsen i Stockholm Fakta 2016:4 ska riskerna beaktas vid framtagande av detaljplaner inom 150 meter från väg och järnväg där det transporteras farligt gods. De risker som Södertörns brandförsvarsförbund har kännedom om i planområdets närhet är Värmdöleden

och Värmdövägen, båda dessa ligger mer än 250 meter från planområdet. Utifrån de risker som identifieras samt avstånd i förhållande till det aktuella planområdet är Södertörns brandförsvarsförbunds bedömning att en vidare utredning om riskerna inte är nödvändig.

Angående brandpostnät anger Södertörns brandförsvarsförbund att brandvattenförsörjningen ska ordnas med ett konventionellt system med tätt placerade brandposter, med max 150 meters avstånd, vilket innebär att från uppställningsplats för räddningstjänstens fordon bör det inte vara längre än 75 meter till närmsta brandpost.

För att klara att genomföra en räddningsinsats inom rimlig tid ska slangdragning och det avstånd som stegar eller annan utrustning behöver bäras vara minimalt. Avståndet från uppställningsplats för räddningstjänstens fordon till någon del av byggnaderna ska inte vara längre än 50 meter.

Planenhetens kommentar. Synpunkterna noteras. Brandposter och förutsättningar för räddningsinsatser kommer att studeras vidare i kommande projektering.

10. **AB Fortum Värme samägt med Stockholms stad, PoD/Nät Anläggning** framför att inom planområdet finns befintliga fjärrvärmeledningar. För att kunna planera eventuella ledningsomläggningar och nya ledningsdragningar samt säkra befintlig drift med så få driftstörningar som möjligt är det bra med tidig information och samrådsmöten. Åtgärder i Fortum Värmes distributionsanläggningar utförs av Fortum Värme och bekostas av byggherre enligt gällande avtal. Fortum Värme framför att det är viktigt att genomförandavtal tecknas snarast möjligt. Fortum Värme kan erbjuda fjärrvärme till förskolan Nya Kristallen.

Planenhetens kommentar. Under det arbete som skett sedan samrådet har valet fallit på att i första hand försörja förskola genom bergvärme. Planbeskrivningen har justerats så att detta framgår. Om det trots allt blir aktuellt med fjärrvärme kommer kontakt tas med Fortum Värme och nödvändiga avtal tas fram.

11. **Skanova AB** framför att deras anläggning inte berörs/påverkas av planförslaget och att de därför inte har något att invända mot planförslaget. De framför att ledningarna kan skickas digitalt i dwg-format samt att kabelanvisning kan beställas. De uppger även kontaktinformation för ledningssamordning.

Planenhetens kommentar. Informationen noteras.

12. **Nacka hembygdsförening** framför att placeringen av förskolan inkräktar på den tilltänkta stadsparken på Järlahöjden, ett område som idag är mycket använt av bland annat barn från Järila skola. Med förskolans begränsade uteplats kommer slitaget utanför förskolan att öka. Föreningen anser även att bedömningen av planförslaget försvåras av att dagvattenhanteringen hänvisas till granskningsskedet.

Föreningen anser att det är mycket otillfredsställande att i hela planeringen av "Nacka bygger stad" planeras inga förskolor inom exploateringsområdena utan

förskolorna läggs i stället i hårt utnyttjade grönområden både i detta fall och i Lillängsparken.

Planenhetens kommentar. Även om förskolan delvis tar i anspråk mark i befintligt naturområde bedöms inte stadsparkens funktion påverkas. I stadsparken planeras för lekmiljöer som kan nyttjas av både förskolebarn och allmänhet. I den kommande utformningen av stadsparken kommer slitagefrågan vara en viktig fråga, liksom hur lektyrorna ska utformas för att både upplevas som tillgängliga för allmänheten och samtidigt fungera för förskoleverksamheten.

En dagvattenutredning har tagits fram. Med de åtgärder som föreslås i dagvattenutredningen kommer möjligheten att klara miljökvalitetsnormerna inte att påverkas av planförslaget och vattenstatusen i närliggande sjöar kommer inte att försämrats. Planbeskrivningen och miljöredovisningen har kompletterats utifrån dagvattenutredningens slutsatser.

Inom Nacka stad kommer det att bli aktuellt med både fristående förskolor och förskolor belägna i byggnader som även har andra användningsområdet, till exempel i bostadskvarter.

13. **Nacka miljövårdsråd** framför att den planerade förskolan ligger perifert i förhållande till de nya bostäder som planeras och dessutom långt från befintlig bebyggelse och kollektivtrafik, vilket medför ökat bilåkande.

Rådet framför även att standarden på gång- och cykelvägarna behöver analyseras med tanke på nivåskillnaderna mellan bostadskvarteren och Nya Kristallen.

Förskolebyggnaden planeras i tre våningar och ligger nära Nacka aula som är en märkesbyggnad av stort arkitektoniskt värde. Miljövårdsrådet undrar vad kommunen avser göra för att få en bebyggelsemiljö som tar tillvara på värdena och hur förskolans utformning ska samspela med befintlig och planerad stadsbebyggelse.

Vidare framför miljövårdsrådet att Boverkets regler anger att uteytan ska vara 40 kvadratmeter per barn. Den föreslagna uteytan på 1700 kvadratmeter är alldeles för liten för en förskola med 200 barn. Utemiljön bör dessutom vara naturlig med träd, buskar och berg för att barnen ska utveckla sin fantasi och motorik.

Miljövårdsrådet anser att trafiksituationen på platsen är usel och att biltrafik stör verksamheten i skolor och idrottsanläggningar och utsätter elever för livsfara. Vidare anser rådet att den presenterade trafikutredningen är felaktig då gång- och cykelvägar är markerade som lokalgata och att en grusad fotbollsplan är utmärkt som ”grusad p-yta”. Den provisoriska trafiklösningen inkräktar även på både natur och idrottsområdena och rådet befärar att detta kan bli permanenta lösningar. Transportsituationen in i området bör lösas med gång- och cykelvägar som det första alternativet.

Förskolan placeras intill ett skogs- och hållmarksområde. Området används under idrottslektioner i intilliggande skolor och av skolbarn. Blir den resterade ytan tillräckligt stor för skolbarnens behov av utevistelse och lek?

Miljövårdsrådet föreslår att alternativ plats för förskolan skulle vara att integrera förskolor i flerbostadshus, vilket skulle minska biltrafiken och anpassa bebyggelsen till människorna. Att kombinera förskolor med studentbostäder och vårdboende för äldre är ytterligare sätt för att bland åldrarna hos befolkningen och öka förståelsen för andra människor.

Slutligen framför rådet att man måste tänka på personalens behov. Förskolepersonalen gör oftare utflykter inom den egna kommunen och då är det bra att ha närhet till flera typer av kollektivtrafik. Detta har personalen på sin nuvarande placering på Kristallen med närhet till lokalbussarna 821 och 840 med direkttrafik till både Sickla strandbad och Nackareservatet som är populära utflyktsmål.

Planenhetens kommentar: Inom förhållandevis snar framtid kommer hela Järlahöjden att utvecklas med ny bostadsbebyggelse och verksamheter i direkt anslutning till den nya förskolan.

Plankartan har kompletterats med en bestämmelse som reglerar att byggnaden ska anpassas till befintliga skolmiljöns kulturhistoriska värden.

Även om förskolan delvis tar i anspråk mark i befintligt naturområde bedöms inte stadsparkens funktion påverkas. Utformningen av förskolegården studeras särskilt för att möjliggöra goda förutsättningar för lek och motorisk utveckling trots den begränsade ytan. Förskolan ligger i direkt anslutning till den planerade stadsparken. I stadsparken planeras för lekmiljöer som kan nyttjas av både förskolebarn och allmänhet. I den kommande utformningen av stadsparken kommer slitagefrågan vara en viktig fråga, liksom hur lekytorna ska utformas för att både upplevas som tillgängliga för allmänheten och samtidigt fungera för förskoleverksamheten. Även behov av sol och skugga kommer att studeras vidare både för förskolegården och mer generellt i stadsparken.

Den trafiklösning som tagits fram bedöms ge en trafiksäker miljö för de barn och ungdomar som rör sig i området. Kartan i trafikutredningen har justerats angående redovisningen av lokalgator. Den grusade ytan används dock numera som parkeringsplats och inte som grusplan.

Inom Nacka stad kommer det att bli aktuellt med både fristående förskolor och förskolor belägna i byggnader som även har andra användningsområdet, till exempel i bostadskvarter.

Övriga inkomna synpunkter

14. En privatperson instämmer i Nacka miljövårdsråds yttrande.

Planenhetens kommentar: Se kommentarer till Nacka miljövårdsråd

Ändringar efter samråd

Synpunkterna i samrådet har föranlett följande ändringar av planförslaget:

- En dagvattenutredning har tagits fram. Planbeskrivningen och miljöredovisningen har kompletterats utifrån utredningen.
- Plankartan har kompletterats med en bestämmelse som reglerar utformningen av förskolebyggnaden.
- Påverkan på naturmiljön har förtydligats i planbeskrivningen och miljöredovisningen
- Planbeskrivningen har kompletterats med att konstnärlig utsmyckning planeras i enlighet med riktlinjer i Öppna konsten
- Text om värmeförsörjning har justerats då bergvärme planeras istället för fjärrvärme
- Text om stomljud från tunnelbanan har förtydligats
- I övrigt har bilder uppdaterats och mindre förtydliganden samt ändringar av redaktionell karaktär gjorts i planhandlingarna.

Planenheten

Nina Åman
Planchef

Therese Sjöberg
Planarkitekt